

KANSAINVÄLINEN SOSIAALITYÖ IHMISOIKEUK- SIEN EDISTÄJÄNÄ

Sari Torvinen
Kandidaatintutkielma
Sosiaalityön opinnot
Jyväskylän avoin yliopisto
Ajankohta Syksy 2024

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta	Laitos Jyväskylän avoin yliopisto
Tekijä Sari Torvinen	
Työn nimi Kansainvälinen sosiaalityö ihmisoikeuksien edistäjänä	
Oppiaine Sosiaalityö	Työn laji Kandidaatin tutkielma
Aika 31.10.2024	Sivumäärä 28
<p>Tiivistelmä</p> <p>Sosiaalityön tärkeimpiä eettisiä ohjenuoria ovat ihmisoikeudet. Tämä kirjallisuuskatsaus tutkii ihmisoikeuksien ja sosiaalityön suhdetta, sitä, miten sosiaalityö voi edistää ihmisoikeuksien toteutumista kansainvälisessä viitekehyksessä.</p> <p>Kirjallisuuskatsauksen teoreettisessa viitekehyksessä avataan ihmisoikeuksiin liittyviä käsitteitä, mainitaan ihmisoikeustyön uranuurtajia sosiaalityön saralla sekä luodaan vilkaisu ihmisoikeuksien historiaan, syntyyn ja ihmisoikeuksien julistukseen johtaneisiin tapahtumiin. Tutkimuskysymys on ”Miten kansainvälinen sosiaalityö voi edistää ihmisoikeuksien toteutumista?” Kirjallisuuskatsauksen lähestymistapa on narratiivinen aineistolähtöinen analyysi.</p> <p>Tulos- luku korostaa sosiaalityön merkitystä ihmisoikeusrikkomusten tunnistajana, asiakkaan edun ajajana. Globaali yhteistyö, yhdyskuntatyö, yhteisöjen voimaannuttaminen menetelminä ja koulutuksen tärkeys korostuvat. Ihmisoikeustietoisuutta lisätään arjen sosiaalityön ja koulutuksen kautta. Luonnonoikeudet ovat myös ihmisoikeuksia.</p> <p>Yhteenvedo- ja pohdinta osiossa on pohdittu vielä tuloksia ja sitä, mitkä ovat suurimmat nykypäivän haasteet ihmisoikeuksien toteutumiselle.</p>	
Asiasanat Kansainvälinen sosiaalityö, ihmisoikeudet sosiaalityö, ihmisoikeuksien julistus, social work and human rights, human rights- based social work	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

TAULUKOT

TAULUKKO 1	Kirjallisuuskatsauksen aineisto	11
TAULUKKO 2	Teorioita tavoista, joilla sosiaalityö edistää ihmisoikeuksia	12

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	TAUSTOITUSTA IHMISOIKEUKSILLE PERUSTUVALLE SOSIAALITYÖLLE	3
2.1	Ihmisoikeuksiin liittyviä käsitteitä	3
2.2	Ihmisoikeuksien historiaa ja sosiaalityön uranuurtajia	4
2.3	Ihmisoikeuksien julistus.....	6
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	8
3.1	Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymys	8
3.2	Aineiston kerääminen, valintakriteerit ja analyysimenetelmä.....	9
3.3	Kirjallisuuskatsauksen tutkimusaineisto	10
4	TUTKIMUKSEN TULOKSET	12
4.1	Miten kansainvälisellä sosiaalityöllä voidaan edistää ihmisoikeuksia?	13
4.2	Globaali sosiaalityö	14
4.3	Yhdyskuntatyö kulttuurisensitiivisesti.....	15
4.4	Vapauttava sosiaalityö; Eriarvoisuuden ja syrjinnän poistaminen, rauhan rakentaminen.	16
4.5	Luonnon oikeudet.....	18
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTAA.....	20
5.1	Tulosten lyhyt yhteenveto	20
5.2	Ihmisoikeuksien toteutumiseen liittyviä haasteita.....	21
5.3	Pohdintaani ihmisoikeuksien edistämisestä sosiaalityön menetelmin	24
	LÄHTEET	29
	LIITTEET YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus	

1 JOHDANTO

Yhdistyneiden Kansakuntien, YK:n, ihmisoikeuksien perusasiakirjan, ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen hyväksymisestä on kulunut 76 vuotta vuonna 2024. Tämän julistuksen laativat yhdessä eri kulttuureista, taustoista uskonnoista lähtöisin olevat asiantuntijat ja se on Pariisissa pidetyssä YK:n yleiskokouksessa 10.12.1948 hyväksytty, se on ensimmäinen asiakirja, jossa annetaan kaikille ihmisille oikeuksia. Kaikille kuuluvat perusoikeudet ovat elämisen oikeus, vapaus, sananvapaus, vapaus harjoittaa omaa uskontoaan sekä yhdenvertaisuus lain edessä. (Yhdistyneet Kansakunnat UNRIC, 2024.) Tutkielmani konteksti on sosiaalityön ja ihmisoikeuksien välinen suhde, ja se, miten sosiaalityö voi edistää ihmisoikeuksien toteutumista kansainvälisesti.

Ihmisoikeudet on Suomessa sisällytetty perustuslakiin vuonna 1995, näin ihmisoikeuksien antama suoja on maassamme kattavampi kuin vain ihmisoikeussopimusten tarjoama suoja. (Ihmisoikeusliitto, 2024). Ihmisoikeusperustaisen sosiaalityön mandaatteja ovat asiakkaiden tarpeet, lainsäädäntö, muu yhteiskunnallinen konteksti sekä sosiaalityön teoriaperusta. Suomen perustuslaissa, 22§:ssa määritellään jokaiselle viranomaiselle velvoite turvata perus- ja ihmisoikeuksia ja ihmisoikeuksia. Myös sosiaalityöntekijöillä on vastuu huolehtia siitä, että ihmisoikeuksia edistetään kansainvälisen sopimuksen mukaan, ihmisoikeuksien julistus on sosiaalityön ammattietikan perusta. (Turtiainen, Jäppinen, Stamm 2021, 35.)

Epäoikeudenmukaisuutta ja eriarvoisuutta yhä on, sosiaalialan ammattia valittaessa tahto työskennellä oikeudenmukaisemman maan ja maailman puolesta voi olla yksi motiivi. Ihmisoikeuksia pidetään tavoittelemisen arvoisina, ideaalisina ihmiskunnan elämää kohentavina sopimuksina. Kun tutustuu aiheeseen, löytyy eriäviä

näkökulmia tutkijoidenkin kesken. Ihmisoikeustyö on erinomainen jatkuvan kehityksen ja kehittymisen työsektori monella eri alalla. Tämä kirjallisuuskatsaus käsittelee kansainvälisen sosiaalityön mahdollisuuksia edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Sosiaalityössä jos missä, kohdataan paljon eriarvoisuutta ja epäoikeudenmukaisuutta asiakaskunnassa, yhteisöissä ja valtakunnallisella tasolla.

Ihmisoikeuksien soveltaminen käytäntöön tasapuolisesti saattaa vaikeutua ja jotkut ihmisryhmät olla korostetusti ihmisarvoisempia kuin muut tässä tasa-arvoon pyrkivässä oikeusjärjestelmässämme. Eriarvoisuudesta nousee haasteita, joita päin on käytävä, mikäli ihmisoikeudet ovat perustavanlaatuisina ohjeina, varsinkin toimivina sellaisina. Ihmisoikeuksien juurista, toteuttamisesta ja arvojärjestyksestä on erilaisia tulkintoja, joissa tutkijoiden oma arvopohja ja kulttuuritausta näkyy. Eri maissa ihmisoikeuksia saatetaan tulkita eri tavoin esimerkiksi kulttuurihistoria- ja siirtomaataustan vuoksi (Sewpaul 2016, 35), uskonnon vaikutuksesta ihmisoikeuksiin kiistellään. Nämä kaikki seikat vaikuttavat myös sosiaalityöhön ja sen kohtaamiin haasteisiin.

Kirjallisuuskatsauksen tarkoitus on herättää lukijan kiinnostusta ihmisoikeuksiin ja oman ammatillisen kasvun pohdintaan. Näitä metodeja voidaan jäsentää, opettaa ja toteuttaa sosiaalialan eri sektoreiden yksilö- ja ryhmätyöskentelyssä, koulutuksessa, viranomaistasolla, asennekasvatuksessa sekä kohtaamisissa eri kulttuuritaustoista tulevien asiakkaiden kanssa.

2 TAUSTOITUSTA IHMISOIKEUKSILLE PERUSTUVALLE SOSIAALITYÖLLE

2.1 Ihmisoikeuksiin liittyviä käsitteitä

Ihmisoikeudet: Ihmisoikeudet ovat kansainvälisesti laadittuja oikeuksia, vapauksia ja velvollisuuksia sekä ihmisarvo, jotka kuuluvat kaikille ihmisille kaikkialla maailmassa sen perusteella, että he ovat ihmisiä. Ihmisoikeuksia ei voida ottaa keneltäkään pois. (Yhdistyneet Kansakunnat UNRIC, 2024.)

Ihmisoikeuksille perustuva sosiaalityö on vakaumus siitä, että sosiaalityö on ihmisoikeuksiin perustuva ammatti, ja että ihmisoikeuksien toteutumiseen sosiaalityössä tulee pyrkiä. Ihmisoikeudet ovat sosiaalityön keskeinen oikeus ja mandaatti eli arvolähtökohta. Tämä on Kansainvälisen sosiaalityöntekijöiden liiton (IFSW: n) ja Kansainvälisen sosiaalityön koulujen liiton (IASSW: n) Kansainvälisen Sosiaalineuvoston (ICSW: n) sekä sosiaalityön koulutusorganisaatioiden virallinen määritelmä ja linjaus vuodelta 1988 (Staub-Bernasconi 2016, 40), päivitetty vuonna 2014 (Turtiainen ym. 2021, 28.)

Kansainvälinen sosiaalityö: Tätä määritelmää voidaan käyttää kansainvälisen ammatillisen sosiaalityön yhteydessä, jolloin se laajennetaan koskemaan kansallista ja oman maan rajojen ulkopuolella tapahtuvaa sosiaalityötä. (Sosnet). Kansainvälinen

sosiaalityö on monitahoista: kotimaassa tehtävä sosiaalityö, jolla on kansainvälisiä verkostoja, kansainvälinen työ ulkomailla kansainvälisissä kohteissa ja järjestöissä, sekä edellä mainittujen toimintojen edistäminen. (Hämäläinen, Shardlow 2017, 42).

Kolonialismi eli siirtomaavalta on poliittista, taloudellista ja kulttuurillista valtaa, jota toinen, maantieteellisesti etäinen maa harjoittaa valloittamansa maan suhteen etnisistä kansallisuus-, rotu- ja kielialueista siirtomaan kulttuurista piittaamatta, yrittäen viedä sinne oman kulttuurinsa sääntöjä. 1900-luvun puolivälissä alkanut siirtomaiden itsenäistyminen on johtanut dekolonisaatioon, siirtomaavallan purkautumiseen suurimmassa osassa Afrikkaa (Kujala 2019, 88–89.)

Voimaantuminen, Empowerment. Voimaantuminen on yksilöiden ja yhteisöjen elämänhallinnan vahvistumista lisäämällä voimavaroja ja itsemääräämisoikeutta. Tämä antaa itseluottamusta lähteä tavoittelemaan omia päämääriään ja päättää omasta elämästään, ottaa vastuuta ja kyetä kohtaamaan oman elämän haasteet. Yhteisötasolla voimaantuminen tarkoittaa kasvavaa yhteisöllisyyttä ja mahdollisuuksia osallistua yhteisön toimintoihin ja vaikuttaa niihin rakentavasti. Sosiaalityössä voimaannuttaminen on asiakastyön tavoite ja ohjeistus. (Piiroinen 4.3.2024.)

2.2 Ihmisoikeuksien historiaa ja sosiaalityön uranuurtajia

Useat tutkijat uskovat ihmisoikeuksien kumpuavan Raamatusta ja kristinuskosta, sekä antiikin kreikan filosofiasta (Vanderwoerd 2011, 259–261). Esimerkkinä tästä espanjalaiset munkit, dominikaaniteologi Francisco de Vitorian (1483–1546) johdolla tulkitsivat jo vanhoja opetuksia niin, että heidän johtopäätöksensä oli niistä löytyvä sanoma ihmisestä Jumalan kuvaksi luotuna, vapaana olentona ja tämä vapaus kuuluu kaikille. (Tieteessä tapahtuu 2024). Vanhoista lähteistä käy ilmi käsitys siitä, että jo vanhat uskonnolliset ja filosofiset katsomukset toivat esiin ajatuksen inhimillisestä arvokkuudesta ja ovat siten johtaneet ihmisoikeuksien kehittymiseen, huipentumana Kansainvälinen ihmisoikeuksien julistus. Nykyisin tätä kutsutaan jakamattomaksi ihmisoikeudeksi.

Ihmisoikeuksien saavuttamisen muita merkkipylväitä ovat olleet Magna Carta, suuri peruskirja, takaamaan omistusoikeuksia ja vapauksia muillekin kuin kuninkaalle Englannissa 1215. (UK Parliament 2024). Yhdysvalloissa julistettiin kaikki ihmiset tasa-arvoisiksi ja vapaiksi Bill of Rights julistuksessa vuonna 1776. (Ihmisoikeusliitto 2024). Huomattava on, että orjuus lakkautettiin Yhdysvalloissa kuitenkin vasta vuonna 1865. (Etelä-Suomen sanomat 26.5.2016). Euroopassa, Westfalenin rauhansopimuksessa, vuonna 1648 julistettiin uskonnonvapaus kolmekymmentä vuotta kestäneen suurimpien eurooppalaisten valtioiden kesken käydyn uskonsodan päätteeksi samaisten valtioiden välillä. Ranskassa vuonna 1789 tapahtuneen vallankumouksen myötä ihmisoikeuksien julistus alkoi muodostua, ranskalaisten julistuksessa painotettiin sananvapautta, uskonnon vapautta ja tasa-arvoa lainsäädännössä. Orjuus kiellettiin Wienin Kongressissa vuonna 1815, jonka seurauksena tehtiin maiden välisiä sopimuksia orjuuden lopettamiseksi, mutta vasta 1800-luvun lopulla. (Suomen YK-liitto 2024.)

Sosiaalityön ja ihmisoikeuksien suhde on saanut alkunsa muun muassa seuraavien sosiaalityön pioneerien kirjoituksista ja työstä: Jane Addams (1860–1935), ensimmäisiä USA:ssa, joka toi jakamattomat ihmisoikeudet esille periaatteena, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia, hän työskenteli prostituoitujen vapauttamiseksi orjuudesta. Hän myös nimesi julkaisuissaan ihmisoikeudet tarkasti, hänen mielestään ihmisoikeudet ja niiden puute olivat vahvasti vaikuttajina monissa sosiaalisissa ongelmissa, kuten köyhyys, asunnottomuus ja elinympäristön puutteet yleisemmin sekä naisten asema. (Turtiainen ym. 2021, 29.) Addams asetti kirjassaan, ”Newer Ideals of Peace” (1907). Eglantyne Jebb (1876–1928) oli lasten oikeuksien puolustaja Englannissa ja Janusz Korczak (1878–1942) Puolassa, Alice Salomon (1872–1948) Saksassa. Itävaltalainen Ilse Arlt (1876–1960) oli pioneeri sosiaalityön akateemisen aseman edistämässä perustamalla sosiaalityön tutkimusalana Itävaltaan. Vaikka ihmisoikeuksia ei välttämättä vielä 1900-luvulla sellaisiksi osattu nimetä, eikä käsittää järjestelmänä niin kuin nykyisin, sosiaalityöllä oli jo vahva rooli ihmisarvon- ja oikeuksien puolustajana (Turtiainen ym. 2021, 29.)

2.3 Ihmisoikeuksien julistus

Ensimmäisen maailmansodan jälkeen vuonna 1919 syntyi kansainliitto edistämään rauhaa maitten kesken. Ensimmäinen ihmisoikeuksiin keskittyvä järjestö, FIDH, International Federation for Human Rights sai alkunsa vuonna 1922, Suomessa Ihmisoikeusliitto on kyseisen järjestön jäsen. 1920-luvulla ja pitkään sen jälkeen oli epä-tasa-arvoisuutta rotujen, kansallisuuden, sukupuolen ja yhteiskuntaluokkien välillä. 1900-luvun lähestyessä loppuaan on saatu ihmisoikeuksien suhteen useita tärkeitä edistysaskeleita länsimaissa. (Ihmisoikeuskeskus 2021.) Epäkohtia on silti vielä ja työtä riittää.

Kansainliittoa seurannut Yhdistyneet Kansakunnat, YK, on toisen maailmansodan jälkeen vuonna 1945 perustettu, kaikkien maiden yhteinen yhteistyöjärjestö, jonka turvaa maailmanrauhaa, edistää maiden välisiä neuvotteluita ja keskusteluita. YK:n kansainvälinen peruskirja on kansainvälinen sopimus, YK:n jäsenvaltioita on tällä hetkellä 193. (Suomen YK-liitto 2024.), joista kaikki jäsenvaltiot ovat allekirjoittaneet tämän peruskirjan. (Ihmisoikeusliitto 2024).

Yhdessä nämä jäsenmaat neuvottelevat ja laativat yhteisiä sopimuksia ja päätöksiä, joiden ytimessä on YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus. YK:n toiminta on laajentunut viime vuosikymmeninä kestäväen kehityksen ja kansainvälisen oikeuden saralle. YK:n tehtävä on siis turvata rauhaa, elinolosuhteita, luontoa ja poistaa rikollisuutta ja köyhyyttä. Kansainvälisellä yhteisöllä on keinonsa valvoa valtioita näiden periaatteiden noudattamisen suhteen, jos ne eivät jossain maassa toteudu, YK voi puuttua asiaan. (Ulkoministeriö 2024.) Suomi hyväksyttiin YK:n jäsenvaltioksi 1955, Ulkoministeriö edustaa Suomen valtiota kansainvälisissä ihmisoikeuksia käsittelevissä lainkäyttö- ja tutkintaelimissä. (Suomi Ulkomailla 2024).

Toisen maailmansodan jälkeen oli tarve järjestelmällisesti estää sellaisia julmuuksia ja joukkomurhia enää tapahtumasta, YK:n perustaminen ajateltiin aloittavan uuden ajan, jossa ihmisoikeudet olisivat merkityksellisiä. Vuosina 1946–1948 laadittiin YK:n ihmisoikeuksien julistusta, se julkistettiin 1948. Sen jälkeen julistusta on täydennetty

vielä 1966 muilla perustavilla ihmisoikeussopimuksilla: YK:n yleissopimus kansalais- ja poliittisista oikeuksista sekä yleissopimus ekonomisista, sosiaalisista ja koulutukseen liittyvistä oikeuksista. Suomessa nämä sopimukset tulivat voimaan 1976 (Turtiainen ym. 2021, 29–30.)

Ihmisoikeuksien tarkoitus on edistää ihmiskunnan luonnollista, kaikille kuuluvaa ihmisoikeutta, yhtäläisiä oikeuksia, rauhaa, vapautta ja oikeudenmukaisuutta oikeusjärjestyksen turvaamansa yhteiskunnassa, jossa eletään vapaana pelosta, jossa vallitsee uskonvapaus ja kaikilla on riittävä toimeentulo. (Ihmisoikeusliitto 2024).

Ihmisoikeudet ovat sosiaalityön keskeinen toimintaperiaate, vuonna 2000 ihmisoikeudet sisällytettiin sosiaalityön kansainväliseen määritelmään. (Turtiainen ym. 2021, 30).

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

3.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymys

Tämä kirjallisuusanalyysi toivottavasti toimii sitä lukeville herätteenä sosiaalityön arvopohjan pohtimiseen ja siten omalta osaltaan ihmisoikeuksien edistämiseen sosiaalityössä.

Tutkimustehtävä on etsiä valitsemistani artikkeleista tietoa siitä, mikä on sosiaalityön asema ihmisoikeuksien edistäjänä ja toteuttajana. Tulokset – luvussa kerron menetelmistä ja teorioista, joita johtavat ihmisoikeusperustaisen sosiaalityön tutkijat tuovat kirjoituksissaan esille ihmisoikeuksien edistämiseksi sosiaalityön keinoin.

Tutkimuskysymys on *Miten kansainvälinen sosiaalityö voi edistää ihmisoikeuksien toteutumista?* Yhteenveto- ja pohdintaosuudessa pohditaan lyhyesti myös sitä, *mitkä ovat suurimmat nykypäivän haasteet ihmisoikeuksien toteutumiselle.*

3.2 Aineiston kerääminen, valintakriteerit ja analyysimenetelmä

Tämän tutkielman tutkimusaineistona on kahdeksan vertaisarvioitua artikkelia, yksi tieteellinen artikkeli sekä Jim Ifen kirjoittama kirja. Useimmat artikkelit löydettävissä JYKDOK: in ja Finna: n kautta. Kati Turtiaisen ja Maija Jäppisen artikkeli "Ihmisoikeudet aikuissosiaalityön lähtökohtana" löytyi Google Scholar: in kautta, mutta on myös Helsingin yliopiston julkaisuarkistossa, Helda:ssa, mikä antaa sille akateemisen painoarvon, se on osa laajempaa tutkimusraporttia. Artikkelia ei löydy vertaisarvioidusta lehdestä. Jim Ife: n (2013) "Community development in an uncertain world" – ei ole kirjana vertaisarvioitu, mutta näitä ja muita Ife:n artikkeleita löytyy kansainvälisistä vertaisarvioiduista sosiaalialan julkaisuista. Ife tuo samoja ajatuksiaan esille tässä kirjassaan kuin vertaisarvioiduissa artikkeleissaankin, kirjassa hän kirjoittaa laajemmin ja eri näkökulmista. Vilkan (2023, 33) mukaan narratiivisessa kirjallisuuskatsauksessa voi aineistona käyttää muitakin kuin vertaisarvioituja tutkimuksia.

Chat GPT:tä on käytetty etsiessäni vertaisarvioituja artikkeleita sekä sen tarkistamiseen, ovatko löytämäni artikkelit todella vertaisarvioituja, jos se ei ollut varmaa, kuten Turtiainen ym. artikkelin suhteen. Von Ginnekenin artikkeli "Social Security and the Global Socio-economic Floor: Towards a Human Rights-based Approach. Global Social Policy" on Chat GPT:n kautta löydetty, jonka jälkeen etsin sen Google Scholar: in kautta. Chat GPT ymmärtää kokonaisia lauseita, kuten "tarkistaisitko, onko seuraava artikkeli vertaisarvioitu?".

Tutkimusaineiston vertaisarvioidut artikkelit ovat seuraavista kansainvälisistä sosiaalityön julkaisuista peräisin: British Journal of Social Work, Interdisciplinary Journal of Religion and Transformation in Contemporary Society, Journal of Human Rights and Social Work, Global Social Policy, Social Work & Christianity, ja Nouvelles Pratique sociales. Luettuani joitakin artikkeleita haku jo helpottui, kun johtavat tutkijat viittasivat artikkeleissaan toisiinsa ja kirjoituksiinsa, haku onnistui tutkijan nimellä

tai teoksen nimellä. Turtiaisen ym. artikkeli oli erittäin hyödyllinen lähteiden etsimisessä.

Hakusanoja JYKDOK: issa olivat muun muassa: Kansainvälinen sosiaalityö, ihmisoikeuksien julistus, social work and human rights, human rights- based social work. Google Scholarissa on käytetty hakusanoja ihmisoikeudet, sosiaalityö. Tätä kirjallisuuskatsausta varten on luettu kymmeniä artikkeleita päätyen lopulta tähän tutkimusaineistoon.

Teoreettisessa viitekehyksessä on käytetty joitain kirjoja sekä kansallisten, että kansainvälisten järjestöjen nettisivuja tiedon hankkimisessa. Ulkoministeriön ja eduskunnan sekä ihmisoikeusjärjestöjen nettisivut ovat olleet myös hyödyllisiä kirjallisuuskatsauksen taustoituksessa.

Tämän kirjallisuuskatsauksen lähestymistapa on aineistolähtöinen kirjallisuusanalyysi, joka on toteutettu sisällönanalyysina aihetta käsittelevistä kirjoista ja artikkeleista narratiiviseen tyyliin. Narratiivisuus antaa enemmän vapautta yhdistellä käsitteitä ja niihin liittyvä pohdintoja. (Vilkkä 2023, 22). Aineistosta on poimittu tapoja edistää ihmisoikeuksia kansainvälisesti sosiaalityön menetelmin ja tehty niistä taukko.

3.3 Kirjallisuuskatsauksen tutkimusaineisto

Tutkielman tulokset ovat edellisessä luvussa mainituista lähteistä poimittuja menetelmiä edistää ihmisoikeuksia sosiaalityön menetelmin. Artikkelien kirjoittajat ovat yhdeksän kansainvälistä ihmisoikeusvaikuttajaa sosiaalityön saralla. Tutkimusaineisto -artikkelit ovat vuosilta 2009–2024.

TAULUKKO 1: Kirjallisuuskatsauksen tutkimusaineisto

Tutkija	Artikkelin/kirjan nimi
Vouter Van Ginneken (2009)	Social Security and the Global Socio-economic Floor: Towards a Human Rights-based Approach. Global Social Policy. Vertaisarvioitu artikkeli
Jim Ife (2013, 2016)	-Needs, Rights and Democratic Renewal Nouvelles pratiques sociales. Vertaisarvioitu artikkeli. -Community Development in an Uncertain World, Cambridge University Press. Kirja. -Human Rights and Social Work: Beyond Conservative Law, Journal of Human rights, and Social Work. Vertaisarvioitu artikkeli.
Silvia Staub-Bernasconi (2016)	Social Work and Human Rights – Linking Two Traditions of Human Rights in Social Work. Journal of Human Rights and Social Work. Vertaisarvioitu artikkeli.
Jane McPherson & Neil Abell (2020)	Measuring Rights-Based Practice: Introducing the Human Rights Methods in Social Work Scales, British Journal of Social Work. Vertaisarvioitu artikkeli
Kati Turtiainen, Maija Jäppinen & Ingo Stamm (2021)	Ihmisoikeudet aikuissosiaalityön lähtökohtana. julkaisussa A-L Matthies; A-R Svenlin & K Turtiainen (toim.), Aikuissosiaalityö - tieto, käytäntö ja vaikuttavuus. Gaudeamus, Helsinki. Tieteellinen artikkeli, Helda.
Ingo Stamm(2023)	Human Rights-Based Social Work and the Natural Environment: Time for New Perspectives, Journal of human rights and social work. Vertaisarvioitu artikkeli.
Vishanti Sewpaul (2016, 2024)	-The West and the Rest Divide: Human Rights, Culture and Social Work, Journal of Human Rights and Social Work. Vertaisarvioitu artikkeli. -Confronting the Giants of Neoliberalism, Managerialism, and Positivism: Emancipatory Praxis and the Pursuit of Peace, Journal of Human Rights and Social Work, Vertaisarvioitu artikkeli.

4 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tuloksista on koostettu taulukko. Vasemmanpuoleisessa sarakkeessa näkyy teoria, jolla edistetään ihmisoikeuksia kansainvälisessä sosiaalityössä, oikeanpuoleisessa sarakkeessa on tutkijat, jotka ovat tuoneet sen esille. Yhteneväsyyksiä on, ja tutkijat viittaavatkin usein toistensa kirjoituksiin.

TAULUKKO 2 Teoriat tavoista, joilla ihmisoikeuksia voidaan edistää sosiaalityöllä

Teoria :	Tutkijat, joilla on yhteneviä teorioita aiheesta:
Sosiaaliturva universaalina ihmisoikeutena. Maailmanlaajuisten ohjeiden, lakien ja sopimusten noudattaminen, oikeudenmukaisuus. Sosiaalityön ammattilaisten koulutus ihmisoikeusasioissa; lakien ja säädösten hyvä tuntemus.	Van Ginneken (2009,236.) Staub-Bernasconi (2016, 40,48.)
Yhdyskuntatyö, yksilöiden ja yhteisöjen voimaannuttaminen osallistamalla toimimaan itse, ”alhaalta ylöspäin”.	Ife (2013, 58-78). Sewpaul (2016,30, 36). Mc Pherson ja Abell (2019,222).
Luontolähtöinen sosiaalityö.	Ife (2013, 32-33). Stamm (2023, 42).
Eriarvoisuuden ja syrjinnän poistaminen.	Van Ginneken (2009,236). Ife (2013, 58-78).

	Staub-Bernasconi (2016, 40,48). Sewpaul (2016,30). Mc Pherson ja Abell (2019,222). Turtiainen, Jäppinen ja Stamm (2021, 40) Stamm (2023, 42).
Globaali sosiaalityö, yhteistyö.	Van Ginneken (2009,236). Ife (2013, 31,195). Sewpaul (2016, 30).
Sosiaalityöntekijöiden kriittinen työte. Ihmisoikeusrikkomusten nimeäminen.	Sewpaul(2016, 36.) Staub-Bernasconi (2016, 40,48.) Turtiainen, Jäppinen ja Stamm (2021, 40.)
Kulttuurisensitiivisempi lähestymisote ihmisoikeuksiin myös sosiaalityön saralla. Kolonialismin ihmisoikeuksien vastaiset jäänteet poistettava.	Ife (2013, 238.) Sewpaul (2016, 30.)
Rauhan edistäminen vuorovaikutuksen keinoin	Sewpaul (2024, 1).

4.1 Miten kansainvälisellä sosiaalityöllä voidaan edistää ihmisoikeuksia?

Tässä kirjallisuuskatsauksessa on otettu esille yhdeksältä eri tutkijalta keskeisiä teorioita siitä, kuinka sosiaalityö voi edistää ihmisoikeuksia, niissä on paljon yhteneväisyyksiä. Taulukossa teorit on esitelty vanhimmasta uusimpaan artikkelin/kirjan kirjoitusvuoden mukaan. Ne ovat myös teemoiteltu ja avattu tekstissä:

4.2 Globaali sosiaalityö

Sosiaaliturva universaalina ihmisoikeutena.

Maaailmanlaajuisten ohjeiden, lakien ja sopimusten noudattaminen, sosiaalinen oikeudenmukaisuus.

Wouter Van Ginneken (2009, 236) listaa neljä pääteemaa ihmisoikeuksien edistämässä sosiaaliturvan on oltava ihmisoikeus, kansallisella tasolla tulee ponnistella kattavan sosiaaliturvan saavuttamiseksi, globaalit sosiaaliturvan peruspalvelut ovat kaikille saatavissa ja kustannustehokkaita. Kaikilla lapsilla on mahdollisuus ravintoon, koulutuksen ja huolenpitoon. Erityisryhmät, kuten vähävaraiset, työttömät työkäiset, vanhukset ja vammaiset, huomioidaan sosiaaliturvassa kohdennetusti. YK:n vuosituhattavoitteiden ja kestävän kehityksen ohjelman avulla. Sosiaalisen taloudellisen ja kulttuurisen kehityksen tueksi on olemassa maailmanlaajuisia ohjelmia, kuten edellä mainittu YK:n kestävän kehityksen maailmanlaajuinen vuosituhattavoitteet- ohjelma, joka on laadittu vuosiksi 2020–2030. Nämä ohjeet toimivat myös ihmisoikeusperustaisen sosiaalityön ja kehitysyhteistyön kivijalkoina sekä tavoitteina organisaatiotason työtä kehitettäessä:

”1.Ei köyhyyttä 2. Ei nälkää 3. Terveyttä ja hyvinvointia 4. Hyvä koulutus
5. Sukupuolten tasa-arvo 6. Puhdas vesi ja sanitaatio 7. Edullista ja puhdasta energiaa 8. Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua 9. Kestävää työtä, innovaatiota ja infrastruktuuria 10. Eriarvoisuuden vähentäminen 11. Kestävät kaupungit ja yhteisöt 12.Vastuullista kuluttamista 13.Ilmastotekoja 14.Vedenalainen elämä; Suojella meriä ja merten tarjoamia luonnonvaroja 15.Maanpäällinen elämä; suojella ja palauttaa ennalleen maaekosysteemejä 16.Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto 17.Yhteistyö ja kumppanuus.” (Suomen YK-liitto, Kestävän kehityksen tavoitekortit 2020–2030.)

Australialainen Jim Ife (2013, 58–78) näkee ihmisoikeudet osana laajempaa suunnitelmaa, joka rinnastaa yhtä tärkeiksi taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset oikeudet kansalaisia- ja poliittisten, demokraattisten oikeuksien kanssa ja kietoutuvat vahvasti yhteen sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen kanssa. Yhteisöissä demokraattinen osallistuminen on palautettava vastavuoroisena oikeutena ja velvollisuutena, näin ”alhaalta ylöspäin” vaikuttamisesta tulee voimallinen viitekehys. (Ife 2009, 40).

Suomessa ihmisoikeuksista opettavat ja kirjoittavat Helsingin Yliopiston apulaisprofessori ja yliopistonlehtori Maija Jäppinen (University of Helsinki 2024) ja Kokkolan yliopistokeskuksen tutkijaprofessori Ingo Stamm (Jyväskylän Yliopisto 2024), sekä Kati Turtiainen, Kokkolan Yliopistokeskus Chydeniuksen professori, Itä-Suomen Yliopiston dosentti, erityisalana maahanmuuttotyön tutkimus (Jyväskylän yliopisto). Heiltä on erinomaisia kirjoituksia ihmisoikeuksista sosiaalityön yhteydessä. Turtiainen, Jäppinen ja Stamm (2021, 40) arvostelevat muun muassa perustoimentulotuen riittämättömyyttä suomessa ja painottavat ihmisoikeusperustaisuutta erityisesti aikuissosiaalityössä, sosiaalityöntekijöiden roolia ihmisoikeuksien puolustamisessa ja haastavat kriittiseen reflektioon työtöteessä.

4.3 Yhdyskuntatyö kulttuurisensitiivisesti

Yhteisölähtöisyys kokonaisvaltaisesti. Kestävä kehitys.

Yhdysvaltalaiset Jane Mc Pherson ja Neil Abell (2019, 222) tarjoavat seuraavia työkaluja ihmisoikeusperustaiselle sosiaalityölle: osallistuminen, syrjimättömyys, voimaannuttaminen, vuorovaikutus ja hyväksytyksi tuleminen mikro- sekä makrotasolla, taitojen kehittäminen, yhteisöjen moniammatillinen yhteistyö, osallistuminen ja tilivelvollisuus. McPhersonin kirjoittajaparina artikkelissa on Neil Abell, joka toimii professorina, kansainvälisen sosiaalityön opettajana ja tutkijana sekä koordinoi

kansainvälistä opiskeluharjoittelua. Hänen tutkimustyönsä keskittyy HIV/AIDS-työhön, kansainväliseen oikeuteen ja ihmisoikeuksiin (FSU College of Social Work 2024.)

Yksilöiden ja yhteisöjen voimaannuttaminen osallistamalla toimimaan itse, ”alhaalta ylöspäin”.

Ife (2013, 138–156) tiivistää pääteorian seuraavasti: Ihmisoikeudet alhaalta ylöspäin: Ihmisoikeuksien kehittäminen tapahtuu parhaiten paikallisissa yhteisöissä, niistä käsin, niiden omista tarpeista, kulttuurista, voimavaroista ja lähtökohdista käsin, ei vain universaalina tai ylhäältä annettuna käsitteenä. Näin yhteisöt voivat itse määrittellä ihmisoikeudet ja myös niitä suojella.

Ihmisoikeuksien ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden yhteys: Tässä teoriassa ihmisoikeudet, sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja kestävä kehitys muodostavat yhtenäisyyden. (Ife 2013, 238.)

Kulttuurinen suhteellisuus ja universaalius: Universaalien ihmisoikeuksien arvo on huomioitava, mutta on tärkeää painottaa, että niiden tulkinnassa ja toteuttamisessa täytyy huomioida kulttuuriset ja paikalliset erot. Yhteisölähtöinen lähestymistapa: ihmisoikeudet on yhdistetty yhteisön kehittämiseen sitä voimaannuttamalla ja osallistamalla kulttuurisesti, luontolähtöisesti, hengellisesti. Haastetaan yksilökeskeisen ihmisoikeusajattelu ja painotetaan yhteisöjen roolia merkittävänä ihmisoikeuksien edistämisen kannalta. (Ife, 2013, 238.)

4.4 Vapauttava sosiaalityö; Eriarvoisuuden ja syrjinnän poistaminen, rauhan rakentaminen.

Sosiaalityön ammattilaisten koulutus ihmisoikeusasioissa; lakien ja säädösten hyvä tuntemus. Ammattietiikka. Kolonialismin jäänteistä on päästävä eroon. Rakenteellisuus

Sveitsiläinen Silvia Staub-Bernasconi (2016, 40, 48): Sosiaalityön arvopohjan tulisi painottaa ihmisoikeuksien keskeistä merkitystä sosiaalityössä ja

sosiaalityöntekijöiden tulee edistää eriarvoisuuden ja syrjinnän poistamista, oikeudenmukaisuutta sekä yksilöiden että yhteisöjen voimaantumista. Oikeuksia ja velvollisuuksia tulisi olla ei vain yksilöillä ja yhteisöillä, vaan sosiaalityöntekijöillä valvoa ja taata oikeuksien toteutuminen. Eettistä vastuuta tunnistaa ja puuttua ihmisoikeusloukkauksiin tulisi myös korostaa ja puuttua asiaan. Sosiaalityöntekijöiden tulee tarkastella rakenteita, työtään ja toimintaympäristöään kriittisesti ja pyrkiä muuttamaan seikkoja, jotka eivät tue ihmisoikeuksien toteutumista. Tämä edellyttää lakien ja säädösten hyvää tuntemista. Sosiaalityön kolmoistoimeksianto on jäsennelty seuraavasti: apu ja hallinta, tieteellisesti selitettävien keinoin, jotka on hyväksi todettu sosiaalisten ongelmien ratkaisemisessa sekä ihmisoikeusperustainen ammattietiikka, elämiseen tarvittavat resurssit täytyy antaa jokaiselle ehdoilla.

Etelä-Afrikkalainen professori, filosofian tohtori Vishantie Sewpaul, on sosiaalialan ihmisoikeusvaikuttaja ja tutkija, joka kantoi merkittävän panoksen sosiaalityön ihmisoikeuskoulutukseen Etelä-Afrikassa apartheidin päättymisen jälkeisenä aikana. (Association of schools of social Work in Africa 2024). Hän painottaa sosiaalityön ihmisoikeuskoulutuksen, tutkimustyön ja käytännön työn merkitystä ja viittaa Healy:yn (2008), joka painottaa jokapäiväisten sosiaalityön toiminnan tärkeyttä toimintamallien muuttamisessa ihmisoikeuksia edistävämpään suuntaan, sosiaalityöntekijöiden tulisi herätä tähän todellisuuteen. Hän viittaa myös ja Staub Bernasconi: in (2012) joiden mukaan sosiaalityö tulisi julistaa uudelleen ihmisoikeustyöksi. Sosiaalityöntekijät voivat pyrkiä integroituun sosiaaliseen, kulttuuriseen ja ympäristökeskeiseen tavoitteeseen mikro- sekä makrotasolla noudattamalla IASSW: n, IFSW: n, ICSW: n sekä sosiaalityön koulutusorganisaatioiden virallista maailmanlaajuista ohjelmaa vuodelta 2012 (Sewpaul 2016, 35–36.) Ohjelma on päivitetty vuonna 2014 (Turtiainen, Jäppinen, & Stamm, 2021, 28).

Sewpaul tunnetaan dekolonialistisesta, kolonialismin vastaisesta lähestymistavastaan sosiaalityöhön. Samoin kuin Ife, joka kritisoi länsimaalaisia länsimaisia ihmisoikeus- ja sosiaalityöperinteitä, jotka eivät ota huomion erilaisten kulttuurien erityispiirteitä ja traditioita. Sewpaul: in mukaan sosiaalityön tulee perustua ihmisoikeuksille, olla kriittistä ja pyrkiä rakenteellisiin muutoksiin yhteiskunnallisessa ja

globaalissa viitekehityksessä. Sosiaalityöntekijöiden tulee olla valmiita työskentelemään myös oman maansa rajojen ulkopuolella kehittämässä sosiaalityön toimivia malleja paikallisesti. (Sewpaul 2016, 30.)

Vapauttava sosiaalityö on suurenevaa tietoisuutta sorron ulkoisista tekijöistä ja etuoikeudestamme kohdata ja haastaa rakenteelliset köyhyyden, epätasa-arvoisuuden ja syrjäytymisen, sorron ja ulossulkemisen juurisyyt. (Sewpaul 2016, 30 Sewpaulin ja Larsenin mukaan 2014). Työ kuuluu yhtä lailla sosiaalialan ammattilaisille, kun asiakkaille itselleen. Sosiaalityön koulutus, tutkimus sekä käytännön sosiaalityön painopisteen muutos uusien ammattikäytäntöjen vakiinnuttamiseen ovat ratkaisevassa asemassa. Näiden käytäntöjen tulisi olla voimaannuttavia, vapauttavia tapoja työskennellä yksilöasiakkaiden, perheiden, ryhmien ja yhteisöjen kanssa nykyisen vallitsevan ongelmakeskeisen yksilötyöskentelyn sijaan. (Sewpaul 2016, 30, 36.) Rakkaus, myötätunto ja anteeksiantaminen edistävät rauhaa Nelson Mandelan esimerkin mukaisesti. Sosiaalityön arvoilla on paljon tarjottavaa rauhan rakentamiseen henkilökohtaiselta tasolta aina globaalille tasolle asti vuorovaikutuksen keinoin. (Sewpaul 2024, 1.)

4.5 Luonnon oikeudet

Ife (2013, 31, 195) listaa kriisejä, jotka ovat 1900-luvulta asti kohdanneet ihmiskuntaa, kaikki ne ovat itseaiheutettuja ydinaseista ilmastonmuutokseen, luonnon ja merien, eri kasvi- ja eläinlajien tuhoutumisvaaraan. Näin monta kriisiä yhdessä ovat ihmiskunnalle tuhoisia, pahentuessaan ne voivat aiheuttaa miljoonien ihmisten kuoleman, pakolaisuuden ja kurjuuden. Tämä vaatii ihmisiltä yhä enemmän paikallista, kansallista ja kansainvälistä kollektiivista yhteistyötä ihmiskunnan tulevaisuutta uhkaavien kriisien estämiseksi ja seuraamusten korjaamiseksi. Tuomion profeettoina toimivat nyt tiedemiehet, eivät vain uskonnolliset tahot.

Ilmaston lämpenemiskriisin luonnetta muuttaa radikaalisti se, jos ympäristöongelmat nähdään tuloksena sosiaalisesta, taloudellisesta ja poliittisesta toiminnallisesta kokonaisuudesta, ja sen pysäyttämiseksi täytyy työskennellä muutosta edistävästi

koko systeemissä. Yhdyskuntatyöllä on paljon annettavaa vihreälle liikkeelle, joka on yksi suuntaus ratkaista ongelmaa. Monia ongelmia ilmastonmuutokseen nähden on, sekä radikaalejakin vihreän liikkeen ratkaisumalleja niihin, mutta painotus tulisi olla luontolähtöisessä sosiaalityössä. (Ife 2013, 32–33.)

Luonnon oikeudet ovat ihmisoikeuksia, ihmisillä on oikeus terveeseen ympäristöön, tämän oikeuden YK:kin on tunnistanut. Kestävän kehityksen periaate on tärkeä tulvaisuudelle, jossa luonnonsuojelu ja luontolähtöisyys ovat sisällytettynä sosiaalityöhön. (Stamm 2023,42.)

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTAA

5.1 Tulosten lyhyt yhteenveto

Sosiaaliturva universaalina ihmisoikeutena on tavoite, jolla poistettaisiin eriarvoisuutta (Van Ginneken 2009; Staub-Bernasconi 2016). Tämän saavuttamiseen, tarvitaan globaalia yhteistyötä, maailmanlaajuisten ohjeiden, lakien ja sopimusten, sekä oikeudenmukaisuuden noudattamista. Sosiaalialan työntekijöiden koulutusta ja asiakaskunnan asennekasvatusta tarvitaan ihmisoikeustietoisuuden lisäämiseksi. Työntekijällä tulisi olla kriittistä asennetta ihmisoikeusrikkomuksiin ja epäkohtiin nähden. (Sewpaul 2016; Staub-Bernasconi 2016; Turtiainen, Jäppinen ja Stamm 2021.)

Viime aikoina on havahduttu myös luonnonoikeuksiin ja ymmärretty, että ilman luontoa ei voi ihmiskunta elää. Luontolähtöinen sosiaalityö korostaa myös luonnon oikeuksia ihmisoikeuksina. Tämäkin vaatii globaalia yhteistyötä luontolähtöisten sosiaalityön menetelmien kehittämiseen. (Ife 2013; Stamm 2023.)

Yhdyskuntatyön mallia, jossa alhaalta ylöspäin työskennellen voimaannutetaan yksilöitä ja yhteisöjä ottamaan itse vastuuta yhteisön toimimisesta ja ihmisoikeuksista korostavat (Ife 2013; Sewpaul 2016; Mc Pherson ja Abell 2019).

Kolonialismin ihmisoikeuksien vastaiset jäänteet on poistettava ja tilalle luotava uusi kulttuurisensitiivisempi työote, jossa länsimaista kulttuuria ei pakoteta eri kulttuuri-taustan ja uskonnon omaaville. (Ife 2013; Sewpaul, 2016). Rauhan edistäminen vuorovaikutuksen keinoin koetaan myös sosiaalityön tehtävänä. (Sewpaul 2024, 1). Ihmisoikeuksien edistämässä on tärkeää tunnistaa olemassa olevia haasteita maailmanlaajuisesti ja tehdä lannistumatta työtä, jotta ne vähenisivät.

5.2 . Ihmisoikeuksien toteutumiseen liittyviä haasteita

Mitkä seikat jarruttavat ihmisoikeuksia? Aineistoa läpi lukiessa löytyi myös haasteita ihmisoikeuksien toteutumiselle jopa sosiaalityössä sekä sellaisia, joita olisi mahdollista sosiaalityön menetelmin tasoittaa. Tähän kappaleeseen on koottu niistä muutama.

Moraalinen relativismi arvopohjana ei anna tarpeeksi yhtenäisyyttä erilaisuudessamme. Kuinka paljon venytämme moraalisen relativismin rajoja? Erilaisuudessa tulee olla yhtäläisyyttä ja sosiaalityöntekijöiden tulee taistella perusoikeuksien; ruumiillisen koskemattomuuden, turvallisuuden, oikeuden elämään, uskoon ja kulttuuriin puolesta. Tällä viitataan taisteluun suuria ihmisoikeusrikkomuksia vastaan: homofobiaan seuraamuksineen, naisten sukuelinten silpomiseen, kunniamurhiin, albiinujen surmaamiseen noitina sekä ihmisten surmaamisen lääketieteen takia heidän elintensä käyttöä varten (Sewpaul 2016, 35.) Moraalinen tai eettinen relativismi tarkoittaa sitä, että ei ole olemassa absoluuttista oikeaa tai väärää, vaan kaikki on suhteellista (Tieteen termipankki 2024). Meidän ei tulisi sietää vääryyttä, meidän tulisi oppia tunnistamaan se, eikä lähteä siihen mukaan, jotta emme moraalisen relativismin nimissä suvaitsisi liikaa. (Sewpaul 2016, 35.)

Tohtori James R. Vanderwoerd on Kanadalaissyntyinen Kanadassa ja Yhdysvalloissa vaikuttava sosiaalityön professori ja sosiaalitieteiden dekaani. (Redeemer University 2024). Hänen mukaansa kristinusko ja uskonnonvapaus on yritetty

häivyttää pois ihmisoikeusperustaisesta sosiaalityöstä ja se tulisi sisällyttää siihen jälleen Vanderwoerd kritisoi postmodernia vallitsevaa näkökulmaa, joka pyrkii häivyttämään kristillisen narratiivin ja kristittyjen osuuden ihmisoikeuksien ja sosiaalityön syntyhistoriassa. Jos uskonto, erityisesti kristinusko edes mainitaan, se esitetään tuomitsevana, moralisoivana, kehitystä, ammatillisuutta, ongelman määrittelyä ja interventiota, ihmisoikeuksien toteutumista jarruttavana tekijänä. Yleinen oletus vaikuttaa myös olevan, että kristittyjen näkökulma sosiaalityöhön ei ole tieteellinen. Vanderwoerd: in (2011,252,257) mukaan nämä oletukset eivät pidä paikkaansa, useat edistysaskeleet otettiin kristittyjen ja kristillisen eetoksen ansiosta ja ne tulisi palauttaa takaisin ihmisoikeuksien historian narratiiviin. Hengellisyyden ja sen eri muotojen ymmärtämisen tarve on suuri ja niiden tuntemusta tulisi myös sisällyttää sosiaalityöhön ymmärtääksemme muita kulttuureja, kristittyjä unohtamatta. Kristittyjen tehtävänä on löytää tapoja elää rauhassa rinnan muiden kulttuurien kanssa, onhan uskon keskeinen ohjenuora rakastaa lähimmäistään niin kuin itseään. (Vanderwoerd 2011, 258, 260,261.)

Staub-Bernasconi (2016, 45) tuo puolestaan esille epäkohtia uskonnon ja ihmisoikeuksien välillä; Saksan perustuslain mainitsema inhimillinen arvokkuus on ollut vaikea määritellä, eikä siitä ole päästy yksimielisyyteen, vaan se on aiheuttanut loppumattomia eettisiä, filosofisia ja uskonnollisia kiistoja siitä, mitä se mahtaa tarkoittaa.

Keski-Euroopan maissa sosiaalityötä tekevät hyvin usein kristilliset järjestöt, katoliset ja protestanttiset, siinä määrin, että ne hallitsevat alaa jopa 70 %. Epäkohtana pidetään sitä, että nämä järjestöt ovat rekrytoidessaan sosiaalialan henkilöstöä valinneet heitä sen mukaan, onko hakijalla sama uskonnollinen näkemys ja seurakuntatausta. Staub-Bernasconi (2016, 45) näkee epäkohtana sen, että edistäessään kristillisiä arvoja nämä kristilliset järjestöt korostavat kristillistä avioliittokäsitystä miehen ja naisen välisenä. Erityiset normit seksuaalisuudesta, avioliitosta ja avioerosta eivät sekulaarien mielestä ole ihmisoikeuksien mukaisia ja siksi niitä vastaan on ankaraa kritiikkiä.

Kolonialismin, siirtomaavallan vaikutukset erityisesti Afrikassa ja Intiassa toimivat ihmisoikeusrikkomuksia edistäneenä tekijänä eri etnisten ryhmien välillä, suurin tekijä on se, että isäntämaan kieltä, kulttuuria ja uskontoa on viety väkisin alkuasukkaille samalla tuhoten heidän omaansa. Isänmaallisuus ja isänmaalliset rakenteet sekä taikauskoiset perinteet ovat usein myös ihmisoikeusrikkomuksiin johtaneita tekijöitä. Entisisissä siirtomaissa kolonialismin vaikutukset ovat näkyvissä vielä nykyisinkin. (Sewpaul 35, 2016.) Länsimaissa arvostellaan Aasiaa, eritoten Kiinaa usein siitä, etteivät he kunnioita ihmisoikeuksia, sen sijaan, että huomioitaisi oman maan sisällä tapahtuvia ihmisoikeusrikkomuksia. Tällä tavoin ei synny rakentavaa vuorovaikutusta maiden ja maanosien kesken. (Staub-Bernasconi 2011, 331.)

Muslimi- ihmisoikeusaktivisti on sudanilainen tutkija, ihmisoikeusjärjestö Human Rights Watchin johtaja, lakitieteen professori Abullahi An-Na'im . Hän arvostelee ihmisoikeuksia länsimaista kulttuuria edistäviksi, hänen mielestään ihmisoikeuksissa tulisi olla kulttuurisensitiivisuutta ja niiden tulisi kehittyä länsimaalaisista globaalimpaan suuntaan, koska tällaisenaan kaikki maat eivät niitä voi hyväksyä (An-Naim 1996.)

Steven Hopgood (2006,116–132) arvostelee ihmisoikeuksien toteuttamista ja Amnesty Internationalia uutena maailmanuskontona, jotka menevät yli kaiken ja kysyy; ”onko aika ajanut ihmisoikeuksien ohi?” Ilman totuutta sekä uskoa ja rakkautta totuuteen ei ole sosiaalista omaatuntoa ja vastuullisuutta. Silloin yhteiskunnallinen toiminta palvelee vain yksityisiä päämääriä ja vallan logiikkaa, se johtaa yhteiskunnalliseen hajaannukseen etenkin globaalissa maailmassa nykyisinä vaikeina aikoina (Hopgood 116–132, 2006.) Myös Martti Koskenniemi pohtii samaa artikkelissaan: ”Mistä ihmisoikeudet saivat alkunsa ja onko niiden aika tullut päätökseensä?” (Tieteessä tapahtuu, 18.4.2024).

Mitkä seikat sitten Suomessa jarruttavat ihmisoikeuksien toteutumista? Ihmisoikeusvaltuuskunta on todennut, että maamme kuntatasolla ei ole toimivia rakenteita ihmisoikeustyön järjestämiselle ja valvomiselle. Tätä täytyy kehittää vuorovaikutuksen ja rakenneuudistusten kautta, jos kunnat saadaan keskustelemaan ja tunnistamaan tällainen perus- ja ihmisoikeusperustainen ajattelu, osaaminen kunnissa voisi

vahvistua ja se voisi luoda paremman pohjan ihmisoikeuksiin sitoutuneelle sosiaalityölle (Turtianen ym. 2021, 35.) Kunnissa tarvittaisiin koulutusta asian tiimoilta. Maasamme toimeentulotuen taso on puutteellinen ja olemme saaneet siitä huomautuksia (Turtianen ym. 2021, 40).

Haasteena on myös, kuinka tarjota palveluita ja kohdata asiakas, joka ei enää itse osaa toimia oman etunsa ja ihmisarvonsa mukaisesti? Ikäihmisten, vammaisten, päihdeongelmaisten sekä mielenterveysongelmaisten kanssa tätä tapahtuu paljon.

Suurin haaste ovat sodat. (Sewpaul 2024, 1) mainitsi rauhan edistämisen vuorovaikutuksen keinoin sosiaalityön tehtävänä- sodat ja sen mukanaan tuomat raakudet muodostavat juurisyyntä monelle ihmisoikeusrikkomuksille.

5.3 Pohdintaani ihmisoikeuksien edistämisestä sosiaalityön menetelmin

Tämä kirjallisuuskatsaus valitettavasti vain raapaisee ihmisoikeuksille perustuvaa sosiaalityötä kansainvälisellä tasolla. Monia tutkijoita teorioineen jää pois, heistä tärkeimpinä mainitsen erityisesti naisten aseman parantamiseksi paljon työtä tehneen Lena Dominellin, David Androffin, Lynne M. Healyn, jonka artikkeleita on mahdollonta löytää, mutta johon miltei kaikki teksteissään viittaavat ja monia muita, jotka tätä arvokasta työtä tekevät. Lisätutkimukselle varmasti jää sijaa, aihe tuskin koskaan on tyhjiin ammennettu. Myös ihmisoikeuksien historiasta kertoessani monia merkittäviä nimiä jäi mainitsematta.

Useissa maissa uskonto on sama kuin kulttuuri, oikeus, traditio ja laki, se säätelee ihmisten elämää. Tämä näkökulma antaa myös uskontoon liittyville ihmisoikeuksia rikkoville traditioille mahdollisuuden joutua pohdinnan kohteeksi, arvioitaviksi, ja sen mitä tarkoitusta ne nykypäivänä edes palvelevat, koska usein ne eivät aina edes perustu kyseisen uskonnon kirjoituksiin, vaan vanhoihin traditioihin. Uskonto on otettu aiheena mukaan pohdintaan, koska se on kulttuurisesti erittäin vaikuttava,

hallitsevakin tekijä monessa maassa ja maanosassa. Jotta ihmisoikeuksia voidaan edistää, tulee kohdemaan kulttuuria oppia tuntemaan ja toimia hienotunteisesti sitä kohtaan. Ihmisoikeuksia loukkaavia käytäntöjä voidaan kritisoida ja kyseenalaistaa. Tämä vaatii entistä enemmän kärsivällisyyttä, suvaitsevaisuutta, kulttuurisensitiivisuutta, asioista keskustelemista rauhanomaisesti, koulutusta, asennekasvatusta ja kehittämistä mikro- ja makrotasolla. Toimivilla rakenteilla ihmisoikeuksien toteuttamista voidaan valvoa.

Hopgood:in (2009, 172) kysymykseen, onko ihmisoikeuksien konseptista tulossa uusi uskonto, voisi yksi vastaus olla se, että ihmisoikeudet eivät sinänsä ole uskonto tai niihin verrattavissa. Ne ovat periaatteita, lainsäädäntöä, pelisääntöjä. Niitä voi täydentää ja niissä esiintyviä voi ja tuleekin hioa eri kulttuureihin sopiviksi puuttuen ihmisoikeusrikkomuksiin ja siihen, noudattaako joku kulttuurinsa hänelle määrittämää roolia pakosta vai vapaaehtoisesti.

Luonnonoikeudet ovat myös ihmisoikeuksia, sillä ilman luontoa ihmiskunta ei voi elää eikä olla terve. Myös YK on julistanut oikeuden terveeseen ympäristöön ihmisoikeudeksi. Ekososiaalinen paradigma on sosiaalityön ajattelumalli, viitekehys, jonka mukaan ihminen on osa luontoa, ja että luonto on tärkeä tekijä ihmisen hyvinvoinnille, se koostuu seuraavista periaatteista: ympäristöoikeudenmukaisuus, ilmasto-oikeudenmukaisuus ja ympäristölähtöinen kestävä kehitys. Näiden suhteen taakka ja toiminta tulisi jakaa tasaisemmin eri valtioiden välillä koko maailmassa. Tällä hetkellä niin ei ole. (Stamm 2023, 43 Liedholz: in 2020 mukaan). YK:n julistus oikeudesta terveeseen ympäristöön voi vaikuttaa kohtuuttomalta, kun ajattelee raskeasti teollistuneita alueita ja vastakohtana rutikuivia aavikkoseutuja. Kuinka taata kuivilla alueilla asuville edes raikasta vettä joka päiväksi?

Ympäristön merkitys fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle terveydelle on todistettu kansainvälisin tutkimuksin. Luonto- ja eläinlähdeistä menetelmää on helppoa ja kustannustehokasta sisällyttää sosiaalityöhön eri sektoreille (Green Care Finland 2023). Sosiaalityössä on todettu luonnon ja yhteyden eläimiin vaikuttavan

tervehdyttävästi niin fyysisellä kuin psyykkisellä tasolla ja siitä on tehty pysyvä osanen kuntoutustyötä, olen itse käynyt Green Care koulutuksen ja ollut mukana ideoimassa luontolähtöisiä menetelmiä Sosiaaliseen Kuntoutukseen aikuissosiaalityössä. Painotamme ryhmätoiminoissamme myös luontoteemoja, jotta luonto ja kaikki mitä luonnosta voi löytää, muodostuisi yhä suuremmaksi osaksi arkea asiakkaillemme. Näin he myös oppivat arvostamaan ja suojelemaan luontoa. Suomessa vihreä ympäristömme on aarreaitta ja sen antimet ovat maksuttomia, ja koska luontoa on paljon, elämme etuoikeutetussa asemassa tämän asian suhteen.

Jokapäiväisessä sosiaalialan työssä ihmisoikeusperustaisuuden tulisi olla jatkuvasti esillä Staub-Bernasconi (2016, 47) neuvookin toimimaan asiakkaan oikeuksien mukaisesti niissä tilanteissa, joissa epäröidään, kuinka toimia.

Ihmisoikeuskasvatusta ja käytäntöjä tulee lisätä sosiaalityössä ja muillakin aloilla, kouluissa ja kuntatasolla. Vastuuta siitä, että yksilöllä ei ole vain ihmisoikeuksia, vaan ihmisyyys myös velvoittaa antamaan oikeuksia muille, tulee opettaa, kuten myös velvollisuuksia, vastuuta ja sitoutumista toimivan yhteiskunnan hyväksi.

Onko jokin ihmisryhmä ihmisarvoisempi kuin joku toinen? Ihmisoikeuksien julistuksen mukaan kaikilla on yhtäläinen ihmisarvo. Suuria kiihkeitä tuomioita toisista ei kannattaisi lausua ääneen, mielipiteet voi pitää oman ihmisryhmänsä kesken kiihottomina, jotta tällaista vihareaktiota ei syntyisi. Rakentavaa toimintaa niin sosiaalityössä kuin yksityiselämässäkin, on antaa muille ihmisarvo huolimatta katsantokantojen eroista tai mistään liitteenä olevista ihmisoikeuksien julistuksen artikloista mainituista seikoista johtuen. Kansallisten ihmisoikeuksien ja säädösten on toimittava diplomaattisesti ja sovittelevasti paikallisissa kulttuureissa, jotta edistysaskelia tapahtuisi.

Sosiaalityöntekijöillä on monia rooleja useilla eri sektoreilla kansainvälisesti, tätä kirjallisuuskatsausta kirjoittaessani huomaan sen yhä selkeämmin. Sosiaalityötä ei arvosteta vieläkään tarpeeksi, vaikka se on selkeästi yksi yhteiskuntaa kannattelevista tukirakenteista. Edistämme jo todella monin tavoin ihmisoikeuksia

suomalaisessa sosiaalityössä, oma ammatti-identiteettini on vahvistunut tämän kirjallisuuskatsauksen myötä.

Jim Ife:n (2013,58–78) yhdyskuntatyön malli sopii erityisesti sosiaalityön, yhdyskuntatyön ja ihmisoikeuksien käytäntöihin, ja hänen teoriansa korostaa ihmisoikeuksien monitasoisuutta ja yhteisöllistä ulottuvuutta, tämä vaikuttaa toimivalta ja käytännönläheiseltä. Voimme toimia Ife:n periaatteiden mukaisessa yhdyskuntatyön mallissa, jossa koulutetaan paikallisia toimimaan ja kouluttamaan muita. Tässä mallista löytyy paljon yhtymäkohtia kehitysyhteistyöhön. Kehitysyhteistyöjärjestöissä on enenevässä määrin alettu hyödyntää sosiaalityön osaamista palkkaamalla heitä asiantuntijatehtäviin. Joskus on jopa vaikeaa erottaa näitä kahta sarkaa toisistaan, niin paljon samankaltaista toimintaa niissä harjoitetaan (Ranta- Tyrkkö 2009, 42.) Tätä yhteistyötä tulisi lisätä.

Tilanne Suomessa ihmisoikeuksien kannalta on verrattain hyvä. Sosiaalityössä olemme monilla hyvinvointialueella ottaneet käytäntöön näitä teorioita ja ne ovat toimivia malleja. Sosiaalityössä ihmisoikeusperustaisuutta voi lisätä kaikilla sektoreilla lastensuolelusta vammaispalveluihin, nuorten- ja aikuissosiaalityöstä ikääntyvien palveluihin. Suomessa on ollut monia rakenneuudistuksia hyvinvointialueella, mutta niiden motiivina ei aina ole ihmisoikeuksien edistäminen, vaan kustannustehokkuus ja leikkaukset menoista.

Miten itse omassa työssäni edistäisin ihmisoikeuksien toteutumista entistä enemmän? Suunnittelen työssäni Sosiaalisessa Kuntoutuksessa aloittaa ryhmätöinnön, tai tuoda internetin kautta toteutettavaan etäkahvilaan teemaksi ihmisoikeudet. Asiakkaiden kanssa voisimme pohtia ihmisoikeuksia, opiskella niistä lisää ja puhuta mahdollisista asiakkaiden eteen tulleista epäkohdista sekä siitä, miten tilanteessa voi toimia rakentavasti. Asiakaskuntamme on etnisesti hyvin eri taustoista, näen tarvetta tällaiselle ryhmälle, ajattelen itse siten laittaa käytäntöön tämän tutkielman kirjoittamisessa oppimiani asioita, edistää ihmisoikeuksia sosiaalityössä. Teemme tiimityötä, joten koko ammatillinen tiimimme hyötyisi tästä ja saisi tuoda ideoitaan ryhmän kehittämiseen.

Ihmisoikeudet ovat kansakuntien yhteinen matka ihmisyyteen. Matka on vasta alkanut eikä siitä tule helppo. Työtä tulee tehdä hellittämättä kansainvälisesti, yhdessä. Jokainen yksittäinen oikeus, joka historian saatossa on saavutettu, on ottanut aikansa mukautua käytänteeksi. Jokainen uusi sukupolvi tulisi olla ihmisoikeustietoinen, jotta nämä arvot omaksuttaisiin, siksi pitkäjänteisyys on tässä työssä tärkeää. Kansainvälisellä sosiaalityöllä on suuri merkitys ihmisoikeuksien edistämisessä, mutta kansainvälisyys alkaa siitä pikkupaikkakunnan ehkä ainoasta sosiaalityöntekijästä.

LÄHTEET

- Association of schools of social Work in Africa (2024): Vishantie Sewpaul.
Saataavilla: [Prof. Vishanthie Sewpaul \(PhD\) – Association of Schools of Social Work in Africa ASSWA](#) , luettu 12.8.2024.
- Eduskunta (2024: Euroopan ihmisoikeustuomioistuin.
Saataavilla: [Euroopan ihmisoikeustuomioistuin \(eduskunta.fi\)](#), luettu 15.6.2024.
- Etelä- Suomen sanomat(26.5.2016):Abraham Lincolnin Orjuuden vastaiset asiakirjat huutokaupattiin. Saataavilla: <https://www.ess.fi/paikalliset/240374> , luettu 05.10.2024.
- Euroopan ihmisoikeustuomioistuin (2024): 50 kysymystä EIT:stä.
Saataavilla:https://prd-echr.coe.int/documents/d/echr/50Questions_FIN, luettu 15.6.2024.
- Emory Law (2024): Abdullahi Ahmed AnNaím.
Saataavilla: <https://law.emory.edu/faculty/faculty-emeritus/annaim-emeritus-profile.html> , luettu 20.08.2024.
- FSU College of Social Work (2024): Neil Abell.
Saataavilla: https://csw.fsu.edu/per_son/neil-abell , luettu 19.6.2024.
- Green Care Finland (2023): Luontolähtöisiä ratkaisuja soten kapeikkoihin.
Saataavilla: <https://www.gcf Finland.fi/green-care-/luontolahtoisia-ratkaisuja-soten-kapeikkoihin/> , luettu 28.8.2024.
- Gowans, Chris (2021), Moral Relativism, The Stanford Encyclopedia of philosophy.
Teoksessa Zalta Edward N (toim.). Saataavilla: <https://plato.stanford.edu/entries/moral-relativism/> , luettu 14.8.2024.
- Hopgood, Steven (2010): Amnesty International- maallinen uskonto ja moderni brändi.
Teoksessa Johansson Frank (toim.): Hyvän tekeminen ja valta, Gaudeamus Helsinki University Press, 116–130.
- Hämäläinen Juha, Shardlow Steven(2017):Vertaileva sosiaalityön tutkimus kansainvälisen sosiaalityön perustekijänä . Teoksessa Jäppinen, Maija, Anna Metteri , Satu Ranta-Tyrkkö Satu, Pirkko-Liisa Rauhala, (toim.): Kansainvälinen sosiaalityö, käsitteitä , käytänteitä ja kehityskulkuja, UNIpress, 40–54.
- Ihmisoikeudet (2024): Ihmisoikeudet yleisesti , ihmisoikeuksien kehitys.
Saataavilla: <https://ihmisoikeudet.net/yleisesti/kehitys/> , luettu 30.9.2024.
- Ihmisoikeuskeskus. (2021): Perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen Suomessa – koot

- tuja havaintoja vuodelta 2019. Saatavilla: <https://bin.yhdistys-avain.fi/1586428/IIBySU3TG7Pewm9kyzPH0Vp361/Perus-%20ja%20ihmisoikeuksien%20toteutuminen%20Suomessa%202019.pdf> , luettu 28.7.2024.
- Ihmisoikeuskeskus(2024): Tietoa meistä, kansallinen ihmisoikeusinstituutti.
Saatavilla: <https://www.ihmisoikeuskeskus.fi/tietoa-meista/kansallinen-ihmisoikeusinstituut/> , luettu 28.7.2024.
- Ihmisoikeusliitto (2024): Ihmisoikeudet, ihmisoikeuksien julistus. Saatavilla: <https://ihmisoikeusliitto.fi/ihmisoikeudet/ihmisoikeuksien-julistus/>, luettu 30.9.2024.
- Johansson Frank(2017) Hyvän Tekemisen markkinat, Gaudeamus Oy.
- Jyväskylän yliopisto (2024): Ingo Stamm. Saatavilla: [Ingo Stamm - Tutkimusportaali - Converis - Jyväskylän yliopisto](#), luettu 2.8.2024
- Jyväskylän yliopisto(2024): Kati Turtiainen.
Saatavilla: <https://www.jyu.fi/fi/henkilot/kati-turtiainen> luettu 02.8.2024.
- Kujala, Antti (2019): Kivenmurskaajat. Kolonialismin historia Jyväskylä, Kolonialismin historian perusteet. Atena Kustannus Oy. Jyväskylä.
- Maaailman Kuvalehti (10.1.1996): Ihmisoikeudet ja Islam. Kirjoittaja Abdullahi AnNaím.
Saatavilla: <https://maailmankuvalehti.fi/1996/1/yleinen/ihmisoikeudet-ja-islam/> , luettu 20.8.2024.
- OpenAI. (2024): ChatGPT (v.4.0).
Saatavilla: <https://chat.openai.com>, luettu toukokuu- lokakuu 2024.
- Piironen, Hannu(2024):
Voimaannuttava lähestymistapa yksilöiden elämänhallintaan.
Blogi. Dialogi, Diakonia-ammattikorkeakoulun verkkomedia.
Saatavilla: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202402126656>, luettu 05.10.2024.
- Ranta-Tyrkkö, Satu (2009): Vähän on kylliksi – sosiaalityöstä Mahatma Gandhin malliin. Teoksessa Mäntysaari, Mikko , Anneli Pohjola ja Tarja Pösö (toim.): Sosiaalityö ja teoria. PS-kustannus, Jyväskylä, 17–46. Research Gate . Saatavilla: <https://www.researchgate.net/publication/317091156> ,luettu 17.6.2024.
- Redeemer University(2024): Dr.James R. Vanderwoerd
<https://www.redeemer.ca/our-faculty/dr-james-r-vanderwoerd/>, luettu 20.8.2024.
- Sosnet (2024): Sosiaalityön kansainvälisen määritelmän suomenkielinen käännös.
Saatavilla: <https://www.sosnet.fi/loader.aspx?id=3b90c5cc-ef79-4c75-b06d-e135019e6925>, luettu 07.9.2024.
- Staub-Bernasconi, Silvia (2011): Human Rights and Social Work: Philosophical and Ethical Reflections on a Possible Dialogue between East Asia and the West, Ethics and Social Welfare, 5:4, 331-347. Saatavilla: <https://doi.org/10.1080/17496535.2011.622499> , luettu 18.10.2024.
- Staub-Bernasconi, Silvia. (2011): Human Rights and Their Relevance for Social Work as Theory and Practice. Teoksessa Liam. M. Healy ja Rosemary. J. Link (toim.): Handbook of International Social Work: Human Rights, Development, and the Global Profession 33 ,58. New York: Oxford University Press. Saatavilla:

- [Handbook of International Social Work: Human Rights, Development, and the Global Profession | Oxford Academic](#), luettu 26.6.2024.
- Suomen YK-liitto. Kestävän kehityksen tavoitekortit 2020–2030.
Saataavilla: https://www.ykliitto.fi/sites/www.ykliitto.fi/files/media/kestavan_kehityksen_tavoitekortit_2030.pdf, luettu 15.10.2024.
- Suomen YK-liitto (2024): Ihmisoikeuksien historiaa.
Saataavilla: [Ihmisoikeuksien historiaa | Suomen YK-liitto](#) ,luettu 26.8.2024.
- Suomen YK-liitto (2024): Ihmisoikeusneuvosto.
Saataavilla: [Ihmisoikeusneuvosto | Suomen YK-liitto](#), luettu 28.7.2024.
- Suomen YK-liitto(2024): YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus.
Saataavilla: <https://www.ykliitto.fi/ykn-ihmisoikeuksien-yleismaailmallinen-julistus> , luettu 28.7.2024.
- Suomi ulkomailla(2024): Euroopan ihmisoikeustuomioistuin. Saataavilla: [https://finlandabroad.fi/web/coe/euroopan- ihmisoikeustuomioistuin](https://finlandabroad.fi/web/coe/euroopan-ihmisoikeustuomioistuin),luettu 06.8.2024.
- Tieteessä tapahtuu (4/2024): Mistä ihmisoikeudet saivat alkunsa ja onko niiden aika tullut päätökseensä? Kirjoittaja Martti Koskenniemi. Saataavilla: <https://www.tieteessatapahtuu.fi/numerot/2-2023/mista-ihmisoikeudet-saivat-alkunsa>, luettu 15.10.2024.
- Tieteen termipankki (2024):Filosofia: Eettinen relativismi. Verkkokanava.
Saataavilla: https://tieteentermipankki.fi/wiki/Filosofia:eettinen_relativismi, luettu 20.8.2024
- UK Parliament (2024): Magna Carta.
Saataavilla: <https://www.parliament.uk/magnacarta/> , luettu 05.10.2024.
- Ulkoministeriö (2024): valittaminen Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen.
Saataavilla: <https://um.fi/valittaminen-euroopan-ihmisoikeustuomioistuimeen#Ihmisoikeusvalituksen%20edellytyksi%C3%A4> , luettu 06.08.2424.
- University of Helsinki (2024): Jäppinen Maija.
Saataavilla <https://researchportal.helsinki.fi/fi/persons/maija-j%C3%A4ppinen>, luettu 2.0.2024.
- Vanderwoerd, J. R. (2011): Reconsidering secularization and recovering Christianity in social work history. *Social Work and Christianity*, 38/3, 244-266.
Saataavilla: https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/35058833/Vanderwoerd_Reconsidering_Secularization_SW_C_2011-libre.pdf?1412845576=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3DReconsidering_Secularization_and_Recover.pdf&Expires=1730313270&Signature=FEX-YPY3HQB149sGy7-dhmPE2NuFj-o12o1DZnUc7FK4-cjkNvGyarI4IbjDQQv--FmQM~fbKMgVeYTEBCNzsF50isebLIssFRltrlNRUoIgJAZnSrwM-t0qok0KCECAqVnDz2YatCeaEx5kkpjt49Z046zmnCvxxq9b7i4CORII2s-DPotu27cqC2NFEzXUYcZsqQ~RMEMMfKd6U2JZb8gf5i25G8LmSisupSkNTKEpB8G~qozrZ88Wjvc1AKDH3PUQZ0dKGnICYbsTgZWAPX~XOL6XdDoUtLYt7ejG8j9vkhqOkXQYIT703wjUfirtFuWfQgLKAZnW~pgEbSrsqgEQ__&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA , luettu 26.6.2024.
- Valtioneuvoston oikeuskansleri(2024): Oikeuskansleri ja oikeusasiamies.

- Saatavilla: <https://oikeuskansleri.fi/oikeuskansleri-ja-oikeusasiamies> , luettu 28.7.2024.
- Vilkka, Hanna (2023:) Kirjallisuuskatsaus metodina, opinnäytetyön osana ja tekstilajina. Helsinki: Art House Oy.
- Yhdistyneet Kansakunnat(2024): UNRIC- alueellinen tiedotuskeskus: Ihmisoikeudet. Saatavilla: <https://unric.org/fi/ihmisoikeudet/>, luettu 30.7.2024.

TUTKIMUSAINEISTO

- Ife, Jim (2013): Community Development in an Uncertain World. Cambridge University Press.
- Ife, Jim (2009): Needs, Rights and Democratic Renewal. *Nouvelles pratiques sociales*. 22:1, 38–51. Saatavilla : <https://doi.org/10.7202/039658ar> , luettu 18.10.2024.
- McPherson Jane, Abell Neil (2019): Measuring Rights-Based Practice: Introducing the Human Rights Methods in Social Work Scales, *British Journal of Social Work* (2020). 50, 222–242. Saatavilla: doi: 10.1093/bjsw/bcz132, Downloaded from <https://academic.oup.com/bjsw/article/50/1/222/5634231> by Jyväskylän yliopisto / Kirjasto - kausijulkaisut user on 22 June 2024 , luettu 10.7.2024.
- Sewpaul, Vishanti. (2016): The West and the Rest Divide: Human Rights, Culture and Social Work, *Journal of Human Rights and Social Work*. 1:30–39. Saatavilla: DOI 10.1007/s41134-016-0003-2e (2016), luettu 01.5.2024.
- Sewpaul, Vishanti (26.9 2024): Confronting the Giants of Neoliberalism, Managerialism, and Positivism: Emancipatory Praxis and the Pursuit of Peace, *Journal of Human Rights and Social Work*. Saatavilla: <https://doi.org/10.1007/s41134-024-00342-y>, luettu 21.10.2024.
- Staub-Bernasconi, S. (2016): Social Work and Human Rights – Linking Two Traditions of Human Rights in Social Work. *Journal of Human Rights and Social Work*, 1/1, 40–49. Saatavilla: <https://doi.org/10.1007/s41134-016-0005-0> , luettu 21.8.2024.
- Stamm., Ingo (2023): Human Rights–Based Social Work and the Natural Environment: Time for New Perspectives, *Journal of Human Rights and Social Work* 8:42–50. Saatavilla: <https://doi.org/10.1007/s41134-022-00236-x>, luettu 25.7.2024.
- Turtiainen, Kati, Jäppinen, Maija, Stamm , Ingo (2021): Ihmisoikeudet aikuissosiaalityön lähtökohtana. Teoksessa: Matthies Aila-Leena; Anu-Riina Svenlin ja Kati Turtiainen (toim.): Aikuissosiaalityö - tieto, käytäntö ja vaikuttavuus. Gaudeamus, Helsinki, 27–41. Saatavilla: Helda <http://hdl.handle.net/10138/340580> , luettu 29.6.2024.
- Van Ginneken, W. (2009): Social Security and the Global Socio-economic Floor: Towards a Human Rights-based Approach. *Global Social Policy*, 9/2, 228–245. Saatavilla: [Layout 1](#), luettu 6.7.2024.

LIITTEET

YHDISTYNEIDEN KANSAKUNTIEN IHMISOKEUKSIEN YLEIS- MAAILMALLINEN JULISTUS

Hyväksytty YK: yleiskokouksessa 10.12.1948

1. artikla. Kaikki ihmiset syntyvät vapaina ja tasavertaisina arvoltaan ja oikeuksiltaan. Heille on annettu järki ja omatunto, ja heidän on toimittava toisiaan kohtaan veljeyden hengessä.

2. artikla. Jokainen on oikeutettu kaikkiin tässä julistuksessa esitettyihin oikeuksiin ja vapauksiin ilman minkäänlaista rotuun, väriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittiseen tai muuhun mielipiteeseen, kansalliseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, omaisuuteen, syntyperään tai muuhun tekijään perustuvaa erotusta.

Mitään erotusta ei myöskään pidä tehdä sen maan tai alueen valtiollisen, hallinnollisen tai kansainvälisen aseman perusteella, johon henkilö kuuluu, olipa tämä alue itsenäinen, huoltohallinnossa, itsehallintoa vailla tai täysivaltaisuudeltaan minkä tahansa muun rajoituksen alainen.

3. artikla. Kullakin yksilöllä on oikeus elämään, vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen.

4. artikla. Ketään ei saa pitää orjana tai orjuutettuna, kaikki orjuuden ja orjakaupan muodot on kiellettävä.

5. artikla. Ketään ei saa kiduttaa eikä kohdella tai rangaista julmasti, epäinhimillisesti tai alentavasti.

6. artikla. Jokaisella ihmisellä on kaikkialla oikeus siihen, että hänet henkilönä tunnustetaan lain edessä.

7. artikla. Kaikki ovat tasavertaisia lain edessä ja oikeutetut erotuksetta yhtäläiseen lain suojaan. Kaikilla on oikeus tasavertaiseen suojaan tätä julistusta loukkaavaa syrjintää vastaan sekä kaikkea sellaiseen syrjintään tähtäävää yllytystä vastaan.

8. artikla. Jokaisella on oikeus tehokkaaseen hyvitykseen asianomaisessa kansallisessa tuomioistuimessa häneen kohdistuneista teoista, jotka loukkaavat hänelle valtiösäännöllä tai lailla turvattuja perusoikeuksia.

9. artikla. Ketään ei saa mielivaltaisesti pidättää, vangita tai ajaa maanpakoon.

10. artikla. Jokaisella on täysin tasa-arvoisesti oikeus siihen, että häntä oikeudenmukaisesti ja julkisesti kuullaan riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa hänen oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan määrättäessä tai häntä vastaan nostettua rikossyytettä selvitettäessä.

11. artikla. 1. Jokaisen rikollisesta teosta syytteessä olevan henkilön edellytetään olevan syytön siihen asti, kunnes hänen syyllisyytensä on laillisesti todistettu julkisessa oikeudenkäynnissä, jossa hänelle turvataan kaikki hänen puolustustaan varten tarpeelliset takeet. 2. Ketään ei pidä tuomita rangaistavaksi teoista tai laiminlyönneistä, jotka eivät kansallisen tai kansainvälisen oikeuden mukaan olleet rikollisia tekohetkellä. Myöskään ei pidä tuomita ankarampaan rangaistukseen, kuin mikä oli sovellettavissa rangaistavan teon suoritushetkellä.

12. artikla. Älköön mielivaltaisesti puututtako kenenkään yksityiselämään, perheeseen, kotiin tai kirjeenvaihtoon älköönkä loukattako kenenkään kunniaa ja mainetta. Jokaisella on oikeus lain suojaan sellaista puuttumista tai loukkausta vastaan.

13. artikla. 1. Jokaisella on oikeus liikkua vapaasti ja valita asuinpaikkansa kunkin valtion sisällä. 2. Jokaisella on oikeus lähteä maasta, myös omasta maastaan, ja palata maahansa.

14. artikla. 1. Jokaisella vainon kohteeksi joutuneella on oikeus hakea ja nauttia turvapaikkaa muissa maissa. 2. Tähän oikeuteen ei voida vedota, kun on kysymys tosi epäpoliittisista rikoksista johtuvista syytteistä tai teoista, jotka ovat vastoin Yhdistyneiden Kansakuntien periaatteita ja päämääriä.

15. artikla. 1. Jokaisella on oikeus kansalaisuuteen. 2. Keltään ei saa mielivaltaisesti riistää kansalaisuutta eikä evätä oikeutta kansalaisuuden vaihtamiseen.

16. artikla. 1. Täysi-ikäisillä miehillä ja naisilla on oikeus solmia avioliitto ja perustaa perhe ilman minkäänlaisia rodusta, kansalaisuudesta tai uskonnosta johtuvia rajoituksia. Heillä on yhtäläiset oikeudet avioliittoon, avioliiton aikana ja sen purkamisen jälkeen. 2. Avioliiton solmiminen tapahtukoon vain tulevien aviopuolisoiden vapaasta ja täydestä suostumuksesta. 3. Perhe on yhteiskunnan luonnollinen ja perustava ydinosa ja sillä on oikeus yhteiskunnan ja valtion suojaan.

17. artikla. 1. Jokaisella on oikeus omistaa omaisuutta yksin tai yhdessä toisten kanssa. 2. Keltään älköön mielivaltaisesti riistettävä hänen omaisuuttaan.

18. artikla. Jokaisella ihmisellä on ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapaus; tämä oikeus sisältää vapauden uskonnon tai vakaumuksen vaihtamiseen sekä uskonnon tai vakaumuksen julistamiseen yksin tai yhdessä toisten kanssa, sekä julkisesti että yksityisesti, opettamalla sekä harjoittamalla hartautta ja uskonnollisia menoja.

19. artikla. Jokaisella on oikeus mielipiteen- ja sananvapauteen; tähän sisältyy oikeus häiritsemättä pitää mielipiteensä sekä oikeus rajoista riippumatta hankkia, vastaanottaa ja levittää tietoja kaikkien tiedotusvälineiden kautta.

20. artikla. 1. Kaikilla on oikeus rauhanomaiseen kokoontumis- ja yhdistymisvapauteen. 2. Ketään ei saa pakottaa liittymään mihinkään yhdistykseen.

21. artikla. 1. Jokaisella on oikeus osallistua maansa hallitsemiseen joko välittömästi tai vapaasti valittujen edustajien välityksellä. 2. Jokaisella on yhtäläinen oikeus päästä maansa julkisiin toimiin. 3. Kansan tahto on hallitusvallan perusta; tämä tahto on ilmaistava määräaikaisilla ja aidoilla vaaleilla, joissa kaikilla on yleinen ja yhtäläinen äänioikeus ja joissa äänestys on salainen tai muuta vaalivapauden turvaavaa menettelyä noudattava.

22. artikla. Jokaisella on yhteiskunnan jäsenenä oikeus sosiaaliturvaan sekä oikeus kansallisten toimenpiteiden ja kansainvälisen yhteistyön kautta kunkin maan järjestelmä ja voimavarat huomioon ottaen, nauttia hänen ihmisarvolleen ja hänen yksilöllisen olemuksensa vapaalle kehitymiselle välttämättömiä taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia.

23. artikla. 1. Jokaisella on oikeus työhön, työpaikan vapaaseen valintaan, oikeudenmukaisiin ja tyydyttäviin työehtoihin sekä suojaan työttömyyttä vastaan. 2. Jokaisella on oikeus ilman minkäänlaista syrjintää samaan palkkaan samasta työstä. 3. Jokaisella työtä tekevällä on oikeus kohtuulliseen ja riittävään palkkaan, joka turvaa hänelle ja hänen perheelleen ihmisarvon mukaisen toimeentulon ja jota tarpeen vaatiessa täydentävät muut sosiaalisen suojelun keinot. 4. Jokaisella on oikeus perustaa ammattiyhdistyksiä ja liittyä niihin etujensa puolustamiseksi.

24. artikla. Jokaisella on oikeus lepoon ja vapaa-aikaan, työajan järkevään rajoittamiseen sekä määräaikaisiin palkallisiin lomiin.

25. artikla. 1. Jokaisella on oikeus elintasoon, joka on riittävä turvaamaan hänen ja hänen perheensä terveyden ja hyvinvoinnin ravinnon, vaatetuksen, asunnon, lääkin-
tähuollon ja välttämättömän yhteiskunnallisen huollon osalta. Jokaisella on myös oi-
keus turvaan työttömyyden, sairauden, tapaturman, leskeyden tai vanhuuden sekä
muun hänen tahdostaan riippumatta tapahtuneen toimeentulon menetyksen varalta.
2. Äideillä ja lapsilla on oikeus erityiseen huoltoon ja apuun. Kaikkien lasten, riippu-
matta siitä, ovatko he syntyneet avioliitossa tai sen ulkopuolella, tulee nauttia samaa
yhteiskunnan suojaa.

26. artikla. 1. Jokaisella on oikeus saada opetusta. Opetuksen on oltava ainakin alkeis-
ja perusopetuksen osalta maksutonta. Alkeisopetuksen on oltava pakollinen. Teknistä
ja ammattiopetusta on oltava yleisesti saatavilla, ja korkeamman opetuksen on oltava
avoinna yhtäläisesti kaikille heidän kykyjensä mukaan. 2. Opetuksen on pyrittävä ih-
misen persoonallisuuden täyteen kehittämiseen sekä ihmisoikeuksien ja perusva-
pauksien kunnioittamisen vahvistamiseen. Sen tulee edistää ymmärtämystä, suvait-
sevaisuutta ja ystävyyttä kaikkien kansakuntien ja kaikkien rotu- ja uskontoryhmien
kesken sekä pyrkiä edistämään Yhdistyneiden Kansakuntien toimintaa rauhan yllä-
pitämiseksi. 3. Vanhemmilla on ensisijainen oikeus valita heidän lapsilleen annetta-
van opetuksen laatu.

27. artikla. 1. Jokaisella on oikeus vapaasti osallistua yhteiskunnan sivistyselämään,
nauttia taiteista sekä päästä osalliseksi tieteen edistyksen mukanaan tuomista eduista.
2. Jokaisella on oikeus niiden henkisten ja aineellisten etujen suojaamiseen, jotka joh-
tuvavat hänen luomastaan tieteellisestä, kirjallisesta tai taiteellisesta tuotannosta.

28. artikla. Jokaisella on oikeus sellaiseen yhteiskunnalliseen ja kansainväliseen järjes-
tykseen, jonka puitteissa tässä julistuksessa esitetyt oikeudet ja velvollisuudet voivat
täysin toteutua.

29. artikla. 1. Jokaisella ihmisellä on velvollisuuksia yhteiskuntaa kohtaan, koska vain sen puitteissa hänen yksilöllisen olemuksensa vapaa ja täysi kehitys on mahdollinen. 2. Käyttäessään oikeuksiaan ja nauttiessaan vapauksiaan kukaan ei ole muiden kuin sellaisten lailla säädettyjen rajoitusten alainen, joiden yksinomaisena tarkoituksena on turvata toisten oikeuksien ja vapauksien tunnustaminen ja kunnioittaminen sekä moraalin, julkisen järjestyksen ja yleisen hyvinvoinnin oikeutetut vaatimukset kansanvaltaisessa yhteiskunnassa. 3. Näitä oikeuksia ja vapauksia ei missään tapauksessa saa käyttää vastoin Yhdistyneiden Kansakuntien päämääriä ja periaatteita.

30. artikla. Mitään tässä julistuksessa ei saa tulkita niin, että valtio, ryhmä tai yksityinen henkilö voi sen perusteella katsoa oikeudekseen tehdä sellaista, mikä voisi hävittää tässä määritellyjä oikeuksia ja vapauksia. (Suomen YK liitto.)